

สภาพ และปัญหา การดำเนินการตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตร ของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น

A Study of Current Situation and Problems on Guidelines for the Construction Policy
of School-Based Curriculum in Lab School Project under the Jurisdiction
of the Office of Khon Kaen Educational Service Area

วิวิธ เครื่องจำปา (Wiwith Kruangjampa)*

ดร.สถาพร ชันโต (Dr. Sathaporn Khanto)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพและปัญหา จากการดำเนินการตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตร ของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 3 ด้านต่อไปนี้ คือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร 2) ด้านการบริหารหลักสูตร 3) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นต้นแบบโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น โดยสุ่มมาเขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 5 เขตพื้นที่ การศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน ครูผู้สอนจำนวน 170 คน และนักเรียนจำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลในรูปตารางและพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ (2) ด้านการบริหารหลักสูตร และ (3) ด้านการเตรียมความพร้อม

2. ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีปัญหาดังนี้ (1) ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม ได้แก่ ขาดการจัดเตรียมเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ ให้อย่างเพียงพอและเป็นปัจจุบัน ขาดการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน หรือภาคเอกชน ในด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านหลักสูตร ขาดการรวบรวมแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (2) ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ปัญหาด้านการส่งเสริมขวัญกำลังใจ ปัญหาด้านการนิเทศติดตาม

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัญหาด้านการวางแผน และปัญหาด้านการสรุปรายงานการดำเนินงาน (3) ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ มีปัญหาสำคัญ คือ ขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดการนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ขาดการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้และการพัฒนาปรับปรุงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ABSTRACT

The objective of this study was to study current situation and problems on guidelines for the construction policy of school-based curriculum in lab school project under the jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational Service Area.

The population were Secondary Schools as model of lab school project under the jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational service Area, one school in each area, total of 5 Educational Service Areas. Data were collected from 18 school administrators, 170 teachers, and 364 students. The instrument was questionnaire constructed by the researcher. It was investigated by thesis advisor and the experts. Data were analyzed by using SPSS for Windows and calculated percentage, mean, and standard deviation.

The research findings found that:

1. For the overall situation and problems on guidelines for the construction policy of school based curriculum in lab school project under the jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational Service Area, it was practice in "Much" level ranking in order: (1) Curriculum Application Aspect, (2) Curriculum Administration Aspect, and (3) Readiness Preparation Aspect.

2. For the overall problems and obstacle from practice based on guideline and policy of curriculum construction of lab school project, it was in "Moderate" level including the following problems:

1) The problems of readiness preparation consisted of: 1) lacking of preparation of document, text books, manuals sufficiently and currently, 2) lacking of collaboration for cooperation request, help and support from community or private sector regarding to budget, media, material, supply relating to curriculum implementation, 3) lacking of collection of learning resources in community systematically as information in Educational Curriculum Management.

2) The problems of curriculum management consisted of: 1) the problems of Morale Support, 2) the problems of Supervising and Following up, 3) the problem of Planning, and 4) the Problem of Report Implementation Conclusions.

3) The problem of Curriculum Application consisted of major problem: 1) the lack of learning process management relevant to rationale and objective of Basic Educational Curriculum, 2) the lack of combining or integrating research methodology of learning experience management, 3) the lack of

the asse
ern all th

คำสำคัญ
Keywo

1. บท

เป้าหมาย
ที่จะให้
การวาง
ตามที่ค
ความทั

เป็นหลัก
ลักษณะ
ภาพรวม
3 ปี ที่
การดำ
จัดทำ
ปัญหา
สังคม
ของผู้เร
จะสาม
มีศักยภาพ

แนวทาง
การศึกษ
การศึกษ
ให้ทัตเท
ระบบบ
บูรณา
เทคโนโลยี
พลังการ

the assessment of media application and improvement of media and information technology to be modern all the time.

คำสำคัญ : โรงเรียนในฝัน สภาพและปัญหา การดำเนินการด้านหลักสูตรสถานศึกษา

Keywords : Lab School Project, Current Situation and problems, School-based Curriculum

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศนั้นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดทิศทางเป้าหมาย หรือเป็นแผนงานในการจัดการศึกษา ก็คือ หลักสูตร ฉะนั้นการกำหนดทิศทางและความต้องการที่จะให้เด็กและเยาวชนพัฒนาไปอย่างไรจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่ามี การวางแผนหรือออกแบบหลักสูตรของชาติไว้อย่างไร หากหลักสูตรที่นำมาใช้นั้นไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ก็ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข หรือจัดทำหลักสูตรขึ้นใช้ใหม่ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ และให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยอยู่เสมอ ที่เรียกว่า การปฏิรูปการศึกษานั้นเอง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นผลส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา เป็นหลักสูตรที่ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยกำหนดให้มีลักษณะเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี มีสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี ที่จัดให้เฉพาะส่วนที่จำเป็นกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อเป็นองค์ประกอบสำคัญ และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้วยการกำหนดสาระในรายละเอียดเป็นรายปีรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ โดยคาดหวังว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะสามารถช่วยให้การศึกษาตอบสนองความต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

โครงการ “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่จะเร่งรัดการปฏิรูป การศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในชนบทได้รับ การศึกษาที่ดี มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในท้องถิ่นใกล้บ้านที่ได้รับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน ให้ทัดเทียมกับโรงเรียนชั้นนำของประเทศ โดยมีแผนกลยุทธ์หลัก คือ สร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียนมี ระบบบริหารจัดการที่ดี คล่องตัว มีประสิทธิภาพ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ระดมสรรพกำลังสร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็งอันเกิดจาก พลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ร่วมคิดร่วมพัฒนา (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) โดย

โครงการโรงเรียน ในผืนนี้ได้ดำเนินการมาในระยะหนึ่งและกำลังขยายโครงการในระยะต่อไป และปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ สถานศึกษาทุกแห่งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้เองโดยให้ยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งตัวหลักสูตรสถานศึกษานี้เองถือเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพอย่างหนึ่งของ สถานศึกษา ฉะนั้น ผู้วิจัยเองเป็นบุคลากรทางการศึกษาและเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดทำและใช้หลักสูตร ของโรงเรียนในผืน จึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการดำเนิน การด้านการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนในผืน จุดเด่น จุดด้อย ความพิเศษความแตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ ที่ไม่ใช่โรงเรียนในโครงการอย่างไร เพื่อได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง เป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อทำการศึกษาสภาพ และปัญหา จากการดำเนินการตามแนวทางและนโยบายด้าน การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนในผืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ทั้ง 3 ด้านต่อไปนี้ คือ

1. ด้านการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร
2. ด้านการบริหารหลักสูตร
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา จากการดำเนินการตามแนวทางและนโยบายในการจัดทำหลักสูตรใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน ในผืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น (เฉพาะโรงเรียนมัธยม)

ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในผืนในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 5 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างตัวแทนเขตละ 1 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน โดยศึกษา จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 7,322 คน โดย แยกเป็นจำนวนดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 18 คน (ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ครูผู้สอน จำนวน 294 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 170 คน นักเรียน จำนวน 7,010 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 364 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยจะแยกเป็นชุดสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจ-สอบรายการ ชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตร แยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียม ความพร้อมด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าระดับการปฏิบัติและระดับที่เป็นปัญหา 5 ระดับ (แบบสอบถามชุดของ นักเรียนจะศึกษาเฉพาะด้านการใช้หลักสูตร)

หลักสูตร
โดยให้

ความเ
จากทาง
5 โรง
ร้อยละ

ทั่วไป
ค่าร้อยละ

ในผืน
(S.D.) แ

เกี่ยวกับ
จัดหมวด

4. สรุป

ผู้บริหาร
และได้

นักเรียน
แนวทาง
ถึงแนว

โรงเรียน
ในระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการนำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝันไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตรงตามสภาพความเป็นจริง

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการขอหนังสืออนุญาตจากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 โรงเรียน โดยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม 600 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืน 563 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94 ของแบบสอบถามทั้งหมด คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ตามจำนวนที่กำหนด 552 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวิธีวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละตัวเลือกในข้อคำถาม หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินการด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน ใช้การแจกแจงความถี่ของแต่ละตัวเลือกในข้อคำถาม หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนา ใช้วิธีการประมวลความคิดเห็นในแต่ละด้าน จัดหมวดหมู่ความคิดเห็น แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สถานภาพของผู้บริหารและครูผู้สอน

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 188 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.70 เป็นสายผู้บริหาร จำนวน 18 คน และครูผู้สอนจำนวน 170 คน มีวุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่คือ ระดับปริญญาตรี และได้ผ่านการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านหลักสูตรทุกคน ตั้งแต่ 3-4 ครั้งขึ้นไป

4.2 สถานภาพของนักเรียน

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็เป็นหญิงเช่นเดียวกัน และส่วนใหญ่แล้วเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนร้อยละ 50 ไม่มีความรู้ความเข้าใจและรับทราบถึงแนวทางและนโยบายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 81.30 กลับทราบถึงแนวทางและนโยบายหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน

4.3 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพการดำเนินการตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ (2) ด้านการบริหาร

หลักสูตร และ (3) ด้านการเตรียมความพร้อม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการเตรียมความพร้อม ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและปานกลาง ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) ด้านการจัดกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร (2) ด้านการประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) การรวบรวมแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีข้อที่ปฏิบัติในระดับ “มาก” ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมอบรมสัมมนา หรือฝึกปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรและมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่

2. ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติในระดับ “ปานกลาง” โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 มีรายข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ (1) มีการประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนรับทราบแผนงานร่วมกัน (2) มีแผน มีโครงการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการในการช่วยครูอย่างเหมาะสม (3) มีการส่งเสริมให้ครูได้มีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย และมีเครื่องมือวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ประเภทต่างๆ ตามผลการเรียนที่คาดหวัง และมีการสรุปผลการดำเนินการทุกๆ โครงการ ทุกๆ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกระตุ้นให้ครูจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวทางของหลักสูตร การพัฒนาและส่งเสริมขวัญและกำลังใจ การติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ และการจัดการนิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ในภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติในระดับ “มาก” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการพัฒนาปรับปรุงสื่อเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครูและนักเรียนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ (1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหลักสูตรโรงเรียนในฝัน (2) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน (3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (4) การนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำในหลักสูตรสถานศึกษา (5) การนำเอาผลจากการประเมินไปปรับปรุง จัดประสบการณ์การเรียนรู้และใช้เป็นแนวทางในการสอนซ่อมเสริม

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านหลักสูตร

ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแนวทางและนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมมีปัญหามีอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ (1) ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม (2) ปัญหาในการใช้หลักสูตร และ (3) ปัญหาในการบริหารหลักสูตร แยกพิจารณาเป็นรายด้านพอสรุปได้ดังนี้

ปัญหา

(2) ขาด
ด้าน
การเรี

และรา
ติดตาม

“ปานก
หลักกา
มาสม
และกา

5. อภิ

ขอนแก่น
กล่าวคือ
ความคิด
การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
ขั้นใช้
การศึกษา
หลักสูตร
หรือต้น
รายงาน
สภาพ
บ้านหัว
อยู่ในระ
สภาพก
ไม่ว่าจะ
เช่นกัน
สำนัก

1. ด้านการเตรียมความพร้อม ในภาพรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) ขาดการจัดเตรียมเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ ไว้อย่างเพียงพอและเป็นปัจจุบัน (2) ขาดการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน หรือภาคเอกชนในด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านหลักสูตร (3) ขาดการรวบรวมแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการบริหารหลักสูตร มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้งในภาพรวมและรายข้อ ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านการส่งเสริมขวัญกำลังใจ (2) ปัญหาด้านการนิเทศติดตาม (3) ปัญหาด้านการวางแผน และปัญหาด้านการสรุปรายงานการดำเนินงาน

3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมและรายข้อก็มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เช่นกัน โดยมีปัญหาสำคัญ คือ (1) ปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ปัญหาการขาดการนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) ปัญหาการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาปรับปรุงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. อภิปรายผลการศึกษา

5.1 สภาพการดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝันในจังหวัดขอนแก่น ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ได้คำตอบในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ในภาพรวมมีการปฏิบัติตามแนวทางนโยบายอยู่ในระดับมาก ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้มีความคิดเห็นการปฏิบัติหรือดำเนินการในระดับมาก เนื่องจากแนวนโยบายของรัฐที่เป็นพระราชบัญญัติการศึกษาที่ระบุว่า สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้เอง โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรแกนกลาง ฉะนั้น สถานศึกษาจึงได้มีการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้ จากการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ยกเลิกหลักสูตรเก่า (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นหลักสูตรใหม่ที่ทุกโรงเรียนต้องใช้ ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาหากมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ หรือมีโครงการใหม่ๆ ที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการใดโครงการหนึ่งย่อมจะมีความเปลี่ยนแปลงหรือตื่นตัวเป็นธรรมดา จึงจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการหรือปฏิบัติเป็นอย่างมาก ซึ่งก็จะสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วลลภา อารีรัตน์ ลัดดา คีลน้อย และธีระชัย เนตรนอมศักดิ์ (2546) ที่ศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยจันทิ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ไพฑูรย์ วงศ์ภักดี (2547) ที่ทำการศึกษาถึงสภาพการดำเนินงาน โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน พบว่า สภาพการดำเนินการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เช่นกัน รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ของ สุภาพร บุพโต (2546) ก็ได้คำตอบในลักษณะเดียวกัน

นั่นคือ โรงเรียนเครือข่ายมีสภาพการดำเนินการด้านการจัดทำหลักสูตร ทั้งด้านการเตรียมพร้อมและการดำเนินการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม

ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการเตรียมความพร้อมนั้น โรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝันยังมีความบกพร่องหลายอย่าง จึงดำเนินการได้ไม่เต็มที่ กล่าวคือ มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้ทราบถึงแนวนโยบายและความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา และให้ทางสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรของตนเองขึ้นใช้ จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของโรงเรียนในฝัน ภารกิจต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนที่เข้าโครงการ “โรงเรียนในฝัน” นั้นต้องเร่งรัด ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทางโรงเรียนต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ในส่วนของการดำเนินการอย่างอื่น เช่น การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนให้ได้ รับทราบ และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนในฝัน หรือการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับทิศทาง นโยบาย และการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่การให้ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และการรวบรวมแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรนั้น ถือได้ว่ามีความเปลี่ยนแปลงหรือตื่นตัวในเรื่องนี้ในระดับน้อย ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเครือข่าย โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนในโครงการใดก็ตาม ที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังว่าจะเป็นโรงเรียนที่เป็นต้นแบบในการพัฒนา ย่อมจะมีการตื่นตัวในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรที่ สถานศึกษานั้นๆ ใช้ ย่อมจะมีความแตกต่างและมีจุดเด่นที่ไม่เหมือนกับโรงเรียนอื่น โรงเรียนในฝันเอง ก็เช่นกัน เป็นอีกหนึ่งโครงการที่ทางรัฐบาลคาดหวังเอาไว้ว่าจะเป็นโรงเรียนต้นแบบในการพัฒนาและ แก้ปัญหาด้านการจัดการศึกษาที่ได้ผลที่สุด ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้จึงทำให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการต้อง ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองอย่างเร่งด่วนในทุกๆ ด้าน แต่ในการพัฒนาในครั้งนี้เป็นเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างรวดเร็ว จึงอาจทำให้สถานศึกษาเกิดปัญหาหลายอย่างเนื่องจากข้อจำกัดและปัจจัยหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ปัญหาการจัดทำหลักสูตร ปัญหา เรื่องการบริหารจัดการ ปัญหาเรื่องงบประมาณ ปัญหาเรื่องของบุคลากร เป็นต้น ซึ่งปัญหาบางอย่างยังคงมีมานานและยังแก้ไขไม่ได้ อย่างไรก็ตามแล้วแต่ หากสถานศึกษาใดที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็แล้วแต่ ย่อมจะมีการตื่นตัวเพื่อพัฒนาตนเองแน่นอน จะเห็นได้จากผลการศึกษาในครั้งนี้และอีกหลายๆ งานวิจัย ที่มีมาในลักษณะเดียวกันนี้

5.1.2 ด้านการบริหารหลักสูตร

ด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนในฝัน ก็ได้คำตอบในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการมีแผนงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร การประชุมชี้แจงครู-บุคลากรในโรงเรียนให้ทราบแผนการดำเนินงานร่วมกัน การพัฒนาหรือส่งเสริม ให้บุคลากรในโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ การนิเทศติดตาม รวมทั้ง

การอ่า
หมายค
ที่เคยเป็
โรงเรียน
มีมากก
ข้อสังเกต
ไม่ประส
ได้กล่าว
โรงเรียน
แต่ผลจ
หรือองค์
ทำให้กา
อีกเรื่อง
ได้กล่าว
ความส
สถานที่
ตลอดจ
วางแผน
ที่จะทำ

การปฏิ
ใช้นั้น
เกือบทุก
การเรียน
พัฒนาม
ผู้เรียนค
และภาย
จากราย
เรื่อง ก
ได้คำต
ปฏิรูป
ผู้วิจัยเอง

การอำนวยความสะดวกในทุกเรื่อง คำตอบที่ได้คือ มีการปฏิบัติหรือดำเนินการในระดับปานกลาง นั่นก็หมายความว่า การดำเนินการในส่วนของการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนในฝันก็ไม่มีแตกต่างจากที่เคยเป็นมา ซึ่งน่าจะมีความขัดแย้งกับงานวิจัยของคนอื่น เนื่องจากว่า หากต้องการที่จะขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การปฏิรูปที่แท้จริงแล้วนั้น การตื่นตัวในด้านต่างๆ หรือความเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ก็น่าจะมีมากกว่าที่เป็นอยู่ จะเห็นได้จากงานวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น จึงพอจะตั้งข้อสังเกตได้ว่าน่าจะมีปัจจัยอะไรอย่างอื่นที่เป็นตัวการทำให้งานด้านบริหารหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพหรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังรายงานด้านการศึกษานี้ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 2 ตุลาคม 2549 ได้กล่าวถึงนโยบาย “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” ว่า ขณะนี้โครงการดังกล่าวได้สร้างปัญหาให้กับโรงเรียนหลายโรงเรียนทั่วประเทศ จากแนวคิดเดิมของรัฐบาลที่ให้แต่ละโรงเรียนระดมศักยภาพจากท้องถิ่น แต่ผลจากการเร่งรัดเพื่อจะเข้าเป็นโรงเรียนในฝันทำให้โรงเรียนต้องไปกู้ยืมและสร้างภาระหนี้สินกับห้างร้านหรือองค์กรอื่นๆ มากมาย เป็นหนี้สินที่ทางรัฐบาลยังไม่มียกงบประมาณจัดสรรมาช่วยจนถึงปัจจุบันนี้ จึงทำให้การบริหารไม่เกิดความคล่องตัว เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณ และรายงานการวิจัยอีกเรื่องของ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และลัดดา คีลน้อย (2546) ; กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และฉันทนา กล่อมจิต (2546) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาลักษณะสถานศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ความสามารถของผู้บริหาร ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาคารสถานที่ สื่อ งบประมาณ สิ่งแวดล้อม และการจัดบรรยากาศที่ช่วยกระตุ้นเอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้รับรู้เข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมวางแผนและดำเนินการ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะมีความสามารถมากน้อยเพียงใดที่จะทำให้สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาได้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

5.1.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

เป็นด้านเดียวที่ได้คำตอบแตกต่างจาก 2 ด้านที่ผ่านมา คือ ในภาพรวมมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่ได้คำตอบในลักษณะนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ทุกสถานศึกษามีความจำเป็นและตื่นตัวกับหลักสูตรใหม่นี้ จึงเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านการใช้เกือบทุกรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการดำเนินงานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมและมุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากรายงานการวิจัยของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11 (2545) เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 11 ได้คำตอบในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินการด้านการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ ฉะนั้น ทุกโรงเรียนจึงถือว่าเป็นภารกิจสำคัญที่ทางโรงเรียนต้องเร่งรัดดำเนินการ ผู้วิจัยเองก็เป็นบุคลากรทางด้านการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการสอน และได้ดำเนินการใช้หลักสูตรใหม่นี้

และได้เห็นความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่เกิดขึ้นในโรงเรียนในฝัน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แนวทาง และรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน หลายอย่างดังที่ได้กล่าวมา รวมทั้งภาระงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบต่างๆ ที่เพิ่มให้กับครูยุคใหม่มากยิ่งขึ้น นี่ก็ถือเป็นจริงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนในฝัน

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านหลักสูตร

ปัญหาการดำเนินการด้านหลักสูตรของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น โดยภาพรวมแล้วมีปัญหาในระดับ “ปานกลาง” ในทุกๆ ด้าน

5.2.1 ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม

มีปัญหาที่สำคัญๆ ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดกิจกรรม และวิธีการที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ปัญหาด้านการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร ปัญหาในการรวบรวมแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับโรงเรียนที่ต้องดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรแกนกลาง และยึดแนวนโยบายที่ต้องนำเอาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นหรือแม้แต่ภูมิปัญญาชาวบ้าน เข้ามาจัดทำเป็นหลักสูตร ย่อมจะมีปัญหาอยู่บ้าง ดังนั้น ทางโรงเรียนต้องเตรียมการให้ทันทั่วถึง และต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังเป็นปัญหาอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

5.2.2 ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตร

มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการวางแผนงานและแนวปฏิบัติร่วมกัน ครูขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ และขาดการส่งเสริมให้สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลประเภทต่างๆ อย่างหลากหลาย ปัญหาด้านการส่งเสริมและพัฒนาขวัญกำลังใจของบุคลากรในสังกัด ปัญหาด้านการสรุปผลรายงานการดำเนินงาน และปัญหาด้านการนิเทศติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่สรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย พบว่า โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการวัดประเมินผล รูปแบบและแนวทางการวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละกลุ่มสาระ ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ขาดแนวทางและวิธีในการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย และไม่มีเครื่องมือ/แบบวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาสาระ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารุณี สิ้นทรัพย์ (2546) ที่ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการวางแผนการใช้หลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหา 3 อันดับแรก คือ การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร ตำรา คู่มือต่างๆ ให้อย่างเพียงพอและเป็นปัจจุบัน การ

ประส
การร
สรุป
ของโร
ด้านวิ
และทั
หลาก

หลักสูตร
เดียว
กับเนื
เป็นปั
มีราย
ประเม
การส
และนี้
ซึ่งก็ส
การพั
นำกระ
จึงคว
ด้านห
ระดม
ไว้โดย
การเรี
ทางรา

6. ข้อ

ให้เพีย

ที่ปรึก

ประสานงานและขอความช่วยเหลือจากชุมชน หรือภาคเอกชนในด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ การรวบรวมแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ (2546) ที่สรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ดังนั้น โรงเรียนควรดำเนินการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกใน ด้านวิชาการแก่ครูอย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่าง หลากหลาย

5.2.3 ปัญหาด้านการนำหลักสูตรไปใช้

มีปัญหาพอสรุปดังนี้ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของ หลักสูตร ปัญหาเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและปัญหาการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งในกลุ่มสาระ เดียวกันและต่างกลุ่มสาระ ปัญหาการเลือกใช้ จัดหา และจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับเนื้อหาที่สอน ปัญหาการใช้สื่อและการพัฒนาปรับปรุงสื่อสารสนเทศสมัยใหม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี เป็นปัญหาพื้นฐานที่เกิดขึ้นกับทุกโรงเรียนในขณะนี้เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่เพิ่งดำเนินการใช้ได้ไม่นาน มีรายงานการวิจัยของ กรมวิชาการ (2546) ที่สรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโครงการติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย พบว่า สื่อการเรียน การสอน เอกสาร หนังสือแบบเรียน และสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสำหรับครู และนักเรียนมีไม่เพียงพอ และขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งก็สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ พันธณีย์ วิหคโต (2545) ที่รายงานการวิจัยติดตามและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง พบว่า ครูผู้สอน นำกระบวนการวิจัย (วิจัยในชั้นเรียน) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับต่ำหรือน้อยมาก ดังนั้น โรงเรียน จึงควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนในตัวของหลักสูตร ต้องมีพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรคอยให้คำปรึกษา ต้องเร่งรัดพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เร่งรัด ระดมสรรพกำลังจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามแนวทางและนโยบายที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้คาดหวัง ไว้โดยเร็ว ในส่วนของตัวครูผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวน การเรียนการสอน เป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทุ่มเท เสียสละ เอาใจใส่ อุทิศตนให้เกิดประโยชน์กับ ทางราชการและวงการทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานทางการศึกษาควรจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือ และสื่อการเรียนการสอน สนับสนุน ให้เพียงพอ
2. มีหน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาค เป็นพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือดูแลและเป็น ที่ปรึกษา เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นต้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนในฝันทุกโรงในจังหวัด ตลอดจนจัดการอบรมให้ความรู้ต่างๆ ในการดำเนินการ ด้านหลักสูตร

4. โรงเรียนควรเร่งส่งเสริมสมรรถภาพของครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ครูผู้สอน ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน และวางแผนในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ การสร้างสื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัย สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ติดตามการดำเนินงานทุกกิจกรรม สรุปผลรายงาน พัฒนาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ

5. ผู้บริหาร ครูผู้สอน ควรมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทุ่มเท และเสียสละ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2546). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเครือข่าย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ และ ฉันทนา กล่อมจิต. (2546). สภาพการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์เมรี่ จังหวัดอุดรธานี. ขอนแก่น: โครงการวิจัยพัฒนากลุ่มนักวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2542). ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด. เพชรบุรี: สถาบัน ราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ. ชนก แสงกล้า. (2540). การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการ ศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.

ชัชวาล เปลี่ยนขำ. (2537). การศึกษาสภาพและปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ

ป
วิ

ธำรง บัวศรี.

นวลลออ วั

เ

ม

บันลือ พญ

วิ

บุญชม ศรี

บุญมี เณร

จ

ประสาน ชั

2

วิ

ร

ประสพ ใจ

ร

วิ

ร

พันธนิษฐ์ วิ

1

ไพฑูรย์ วง

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

วิ

ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
นวลลออ พลรักษา. (2547). สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียน
เครือข่ายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
บันลือ พฤษะวัน. (2531). หลักสูตรกับการบูรณาการทางการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทย
วัฒนาพานิช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2523). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุริยาสาน์.
บุญมี เณรยอด. (2528). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสาน ชันชัยภูมิ. (2538). การนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533) ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประสพ โพธิสม. (2535). การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พันธณี วิหคโต. (2545). "การวิจัยติดตามและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตาม
แนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง". วารสารวิชาการ, 5(12): 12 - 19.

ไพฑูรย์ วงศ์ภักดี. (2547). การศึกษาสภาพการดำเนินงาน โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. รายงานการศึกษา
อิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมหมาย ปานสันเทียะ. (2536). การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.

วัลลภา อารีรัตน์ ลัดดา ศิลาน้อย และธีรชัย เนตรนอมศักดิ์. (2546). สภาพการพัฒนาหลักสูตรของ
โรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยหนองจันทิ
จังหวัดชัยภูมิ. ขอนแก่น: โครงการวิจัยพัฒนากลุ่มนักวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและปฏิรูป
กระบวนการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สงัด อุทรานนท์. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). คู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุภาพร บุพโต. (2546). สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11. (2545). รายงานการวิจัยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตการศึกษา 11. สงขลา : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11.
- อัญชลี สารรัตน์ และ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์. (2546). สภาพการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนพิมายวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. ขอนแก่น: โครงการวิจัยพัฒนากลุ่มนักวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารุณี สิ้นทรัพย์. (2546). ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา : ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ความ

นักเรียนที่
ในการวิจัย
รูปแบบก
ใช้ในการ
สามารถ
คำร้อยละ
คิดเป็นร้อยละ
7 คน คิด

6 student
6 student
as a rese
2) test of
After havi
was 66.5
total score

คำสำคัญ
Keyword

* นักศึกษา
** รองศาส